

היערכות לקראת תום שנת המס 2004

שקל ושות' עו"ד

סאלח אבו אלעסל, עו"ד, רו"ח

להלן מובאת סקירה כללית של חלק מהיבטי המס שיש להתייחס אליהם לקראת תום שנת המס 2004. יצוין, כי הסקירה משקפת את המצב המשפטי ליום כתיבתה. כן כוללת הרשימה התייחסות לשינויים העיקריים הצפויים בתחום המיסוי לאור בצעת חוק התוכנית הכלכלית לשנת הכספים 2005.

כשמה ובהיותה מקיפה תחומים רבים, הסקירה מובאת בצורת המלצות כלליות ואין בה להוות תחליף לייעוץ פרטני. בנוסף, נסינו בסקירה זו להיזקק להיבטים אחרים מעבר לאותם היבטים להם נזקקנו ברשימתנו בדבר היערכות לקראת תום שנת המס 2003.

1. שיטת הדיווח למס הכנסה

רצוי כי כלל הנישומים המדווחים בשיטה המצטברת המסחרית, יבחנו אפשרות מעבר לדיווח בשיטת המזומנים.

בידוע קיימות שתי שיטות דיווח למס הכנסה, השיטה המסחרית לפיה מחושבת תוצאת הפעילות של הישות הכלכלית ללא קשר לזרימת המזומנים, ושיטת המזומנים שמרכז הכובד שלה הוא מעבר המזומנים אל (הכנסה) ומ- (הוצאה) הישות המדווחת.

ברור כי מבחינה כלכלית, עדיף לנישום לדווח על תוצאת הפעילות שלו בשיטת המזומנים.

בעניין זה נקבעה ההלכה בבית המשפט העליון, לפיה המבחן המרכזי לפיו יוכל נישום לדווח על פי שיטת המזומנים הוא מבחן העדר המלאי או הימצאות מלאי זניח שאינו מהותי לעסקו של הנישום – אחרת, כלומר במידה ובעסקו של הנישומים קיים מלאי שהנו מהותי, מחויב הנישום לדווח בשיטה המסחרית מצטברת.

2. הקדמת התשלומים

על הנישומים המדווחים על בסיס מזומן לשקול הקדמת תשלומים עד תום שנת 2004 בגין הוצאות שוטפות (ולא הוניות), בכדי לזכות בהוצאה הגלומה בתשלומים האמורים כבר בשנת 2004. התשלום האמור כרוך בנטל בתזרים המזומנים, ועל כן יש לערוך שקלול של היתרונות והחסרונות בטרם יוחלט על מהלך של הקדמת תשלומים.

יוער, כי במהלך שנת 2004 נכנס לתוקף התיקון המפחית הדרגתית את שיעור המס על תאגידים, כך יש בהקדמת ההוצאה בכדי לזכות ביתרון מס נוסף השווה למכפלת ההוצאה שתשלומה הוקדם בהפרש בין שיעור המס בשנת 2004 לשיעור המס בשנים העוקבות.

3. דחיית הכנסות

על הנישומים המדווחים על בסיס מזומן לשקול דחיית גביית הכנסות לאחר שנת 2004, בכדי לא להתחייב על ההכנסות האמורות במהלך שנת המס 2004. הדחייה האמורה כרוכה בסיכוני גביית

ההכנסה במועד מאוחר ובנטל בתזרים המזומנים, ועל כן יש לערוך שקלול של היתרונות והחסרונות בטרם יוחלט על מהלך של דחיית הכנסות.

יוער, כי במהלך שנת 2004 נכנס לתוקף התיקון המפחית הדרגתית את שיעור המס על תאגידים, כך יש בדחיית ההכנסה בכדי לזכות ביתרון מס נוסף השווה למכפלת ההכנסה שמועד גבייתה נדחה בהפרש בין שיעור המס בשנת 2004 לבין שיעור המס בשנים העוקבות.

4. הוצאות שניכוין מותנה בתשלומן

ללא קשר לשיטת הדיווח בה נוקט הנישום, ישנן הוצאות שניכוין מהכנסות הנישום מותנה בתשלומן בפועל. מכאן, יש לשים לב כי את ההוצאות המפורטות להלן ניתן לנכות רק אם הן ישולמו (לרבות לקופות גמל) בשנת המס 2004, וככל שמדובר בהוצאות שנצברו בחודש 12/2004, אזי עד 31/01/2005.

ההוצאות האמורות הן: מענק פרישה, דמי חופשה, דמי הבראה, דמי חגים, דמי מחלה והוצאות אחרות כיוצא באלה. הכנסת עבודה, דמי ניהול, הפרשי הצמדה או ריבית, או תשלומים אחרים, שמשלמת חברה שהיא בשליטתם של לא יותר מחמישה בני אדם לאחד מחבריה שהוא בעל שליטה – לעניין זה ההוצאות יותרו לחברה גם אם בעל השליטה כלל את ההכנסות בדו"ח על הכנסותיו לאותה שנת מס והמס עליהם נוכה לא יאוחר משלושה חדשים לאחר תום שנת המס והועבר לפקיד השומה בתוך 7 ימים מיום הניכוין בתוספת ריבית והפרשי הצמדה מתום שנת המס.

5. תשלום מוקדם של חבות המס

נישומים הצופים כי חבות המס שלהם תעלה על סכומי המקדמות והסכומים שנוכו מהכנסתם במקור, יכולים לשלם את יתרת חבות המס עד ליום 31.1.05, מבלי שחוב המס ישא ריבית והפרשי הצמדה.

6. מועד הגשת דו"חות למס הכנסה

בכפוף לאורכות שינתנו והניתנות למייצגים, נישום המנהל פנקסי חשבונות בשיטה החד-צדדית יגיש את הדו"ח השנתי לא יאוחר מיום 30/4/05, ואילו נישום המנהל את פנקסי החשבונות בשיטה הכפולה יגיש את הדו"ח השנתי לא יאוחר מיום 31/5/04.

7. הפקדות לקרו השתלמות – ניכוין לצורך חישוב ההכנסה החייבת

לקראת תום שנת המס מומלץ לעצמאיים מבינינו לשקול הפקדת כספים בקרנות השתלמות, שכן עצמאיים זכאים לניכוין חלקי. בשל מוגבלותה של רשימה זו והכללים המסובכים והמסועפים לא נסקור את התנאים והסכומים המותרים בניכוין, אך ניתן לקבל נתונים כאמור אצל החברות והבנקים המנהלים קרנות כנ"ל.

8. הפקדות לקופת גמל, קופת קצבה וביטוח מנהלים – ניכוין לצורך חישוב ההכנסה החייבת וזיכוין ממס

לקראת תום שנת המס מומלץ לשקול הפקדת כספים בקופות הנ"ל, באשר בכך ניתן לזכות בניכוין לצורך חישוב ההכנסה החייבת במס וכן בזיכוין מהמס בו חייבים. בשל מוגבלותה של רשימה זו והכללים המסובכים והמסועפים לא נסקור את התנאים והסכומים המותרים בניכוין או בזיכוין, אך ניתן לקבל נתונים כאמור אצל החברות והבנקים המנהלים קופות כנ"ל.

9. בחינת אפשרויות שינוי במסגרת הארגונית

נושא זה הנו אחד הרחבים, באשר השיקולים מקיפים תחומים רבים וחורגים מעבר לנושאי המס. בכל מקרה, לקראת סוף השנה, ראוי כי עסקים ישקלו אפשרות של שינוי במסגרת הארגונית, המלווה לעיתים בהפחתת נטל המס. האמור נכון במיוחד לעסקים העוברים שינויים מהירים, כגון גידול או קיטון בהיקף העסקים.

כחלק מהשיקולים שיש להביא בחשבון בעת בחירת המסגרת הארגונית נציין: שיעורי המס החלים על יחיד לעומת מסגרת ארגונית אחרת, לרבות שיעור מס רווח הון; ייעוד הרווחים, האם להשקעה שמא לצריכה; קיזוז הפסדים; זיכויים וניכויים אישיים; חבות בדמי ביטוח לאומי; כרטיס כניסה לחוקי עידוד ועוד.

10. הפטורים על הכנסות מריבית על פקדונות ותוכניות חסכון

כידוע למן תחילת שנת 2003, מוטל מס על הכנסות ריבית מפיקדונות ומתוכניות חסכון. לאור העובדה כי לרובנו פיקדונות וחסכונות, ולו בסכומים זעומים, מצאנו לנכון במסגרת רשימה זו לסקור את הניכויים והפטורים בקשר להכנסות האמורות. אך נציין קודם לכן, כי הניכויים והפטורים ממש להלן יינתנו בתא משפחתי לאחד מבני הזוג בלבד.

יחיד שהכנסתו והכנסת בן זוגו בשנת המס לא עלתה על 50,160 ₪, זכאי לניכוי בסך של 5,280 ₪ מהכנסתו החייבת מריבית, אך לא יותר מכלל הכנסתו מריבית. במידה ועלתה הכנסתו והכנסת בן זוגו בשנת המס על 50,160 ₪, יהיה זכאי לניכוי בסך של 5,280 ₪ לאחר שהופחת ממנו הסכום שבו עלתה הכנסתו החייבת בשנת המס של היחיד ושל בן זוגו, על 50,160 ₪.

יחיד שהגיע הוא אן בן זוגו בשנת המס לגיל פרישת חובה, וביום 1.1.2003 מלאו לאחד מהם 55 שנים, זכאי לניכוי נוסף בסך של 4,200 ₪ מהכנסתו מריבית, אך לא יותר מכלל הכנסתו מריבית. ובמקרה בו הגיע היחיד וּבן זוגו לגיל פרישת חובה, וביום 1.1.2003 מלאו לשניהם 55 שנים, זכאי, במקום הניכוי הני"ל, לניכוי בסך של 6,240 ₪ מהכנסתו מריבית, אך לא יותר מכלל הכנסתו מריבית.

35% מהכנסות היחיד מריבית מזכה כהגדרתה בפקודה יהיו פטורים ממס בידי יחיד שהגיע לגיל פרישה, ובאם מדובר בבני זוג, אזי שניהם הגיעו לגיל פרישה, ובלבד שביום 1.1.2003 מלאו לשניהם 55 שנה.

11. דחיית רווח הון בהחלפת נכסים עסקיים

הפקודה מאפשרת דחיית רווח ההון הנוצר במכירת נכסים עסקיים המוחלפים בנכסים חדשים, על ידי הקטנת עלות הנכסים החדשים המחליפים.

12. החלפת נכסים – ניכוי הפסד הון מהכנסה שוטפת

בהתקיים תנאים מסוימים, יוכל נישום לנכות את הנמוך בין הפסד ההון ממכירת הנכס העסקי המוחלף לבין עלות הנכס החדש המחליף, מהכנסתו השוטפת.

13. חישוב נפרד של הכנסות בני הזוג

ברירת המחדל הקבועה בפקודת מס הכנסה, הנה עריכת חישוב מאוחד של הכנסות בני הזוג, חישוב שבדרי"כ תוצאתו הנה חבות מס גבוהה יותר. על כן, רצוי כי בני הזוג יבחנו באם הנם זכאים לחישוב חבותם במס באופן נפרד, ובאם עריכת חישוב כאמור תביא לתוצאה לפיה יוצר חסכון במס, אזי לנצל את הזכות המוקנית להם ולדרוש כי חישוב הכנסתם ייערך בנפרד.

14. שווי המלאי

לעניין שווי המלאי נוהגים במס הכנסה בעקביות עם הכלל החשבונאי, לפיו המלאי ירשם בספרי הנישום לפי הנמוך מבין שווי השוק שלו לבין עלותו, ועל כן רצוי לבחון בעת עריכת המלאי, באם ישנה ירידת ערך או באם קיים מלאי מת, אשר משמעותם הישירה הנה הוצאה נוספת בשנת המס.

15. הגשת דו"חות למס הכנסה על ידי מי שאינו חב בדיווח – החזרי מס

ככלל, רוב הפטורים מהגשת דו"חות על הכנסותיהם למס הכנסה (בעיקר השכירים) זכאים להחזר מס, ומכאן עליהם לשקול הגשת דו"חות להחזר מס.

נציין לשם דוגמא בלבד, כי זכות להחזר מס נוצרת לעיתים קרובות אצל שכירים בשל עבודה חלקית במהלך השנה, עבודה בחלק מהשנה, אי ניכוי הוצאות כגון השתלמויות מקצועיות ודמי חבר באיגודים מקצועיים למיניהם, ניכויים וזיכויים שלא נכללו במשכורות השכירים כגון הפקדות סוציאליות, מכירות הוניות – בעיקר מכירות זכויות במקרקעין ששולמו בגינן מקדמות על פי מדרגת המס הגבוהה ביותר.

16. פטור ליחיד בהשכרת דירה

בהתאם להוראת שעה קבע המחוקק פטור ממס הכנסה על השכרה ליחיד למגוריו (ובמקרים מסוימים השכרה לתאגיד) בגובה תקרה העומדת בשנת 2004 על סך של כ- 7,500 ש"ח. בכל מקרה, כיום קיימים שלושה מסלולי מיסוי להכנסות מהשכרה למגורים בישראל. מסלול הפטור הנ"ל, מסלול המיסוי הרגיל ומסלול המיסוי על פי מחזור ההכנסה (בשיעור של 10% מהפדיון), כאשר לכל אחד מהמסלולים יתרונות וחסרונות, כך שיש לבחון לגבי כל מקרה באופן פרטני מהו המסלול המועדף.

למשכירים שדמי השכירות החודשיים הנגבים על ידם אינם עולים על תקרת הפטור, העדיפות המובהקת הנה בחירה במיסוי על פי מסלול הפטור, למעט במקרה הפיננסי בו ההוצאות והניכויים בגין הדירה המושכרת עולים על ההכנסה מדמי השכירות, כך שיווצר להם הפסד שניתן לקזזו מאותה הכנסה בשנים העוקבות, בהן יתכן והפטור לא יחודש או יקטן, שהרי מדובר בהוראת שעה.

ככל שדמי השכירות החודשיים עולים על התקרה, קל וחומר שהנכס שווים או גבוהים מכפל התקרה, ברי כי יש לשקול בחירה במסלול המיסוי של 10% ממחזור ההכנסה מדמי השכירות. מסלול זה יהא בעל אטרקטיביות רבה יותר ככל שאחוז ההוצאות והפחת על הדירות המושכרות מההכנסה מדמי השכירות הנו קטן יותר, כלומר ככל שההכנסה החייבת מההשכרה הנה גדולה יותר. כן מסלול זה יהא אטרקטיבי יותר ככל שעסקינן בנישום הממוצע שאין לו פטורים ספציפיים, כגון הפטורים לנכה או לעיוור, ואין לי זיכויים רבים או הפסדי עבר שניתן לקזזם מההכנסה מדמי השכירות.

17. רישום מס' ק"מ

בכל הקשור לניכוי הוצאות רכב, חובה לרשום את מספר הק"מ במד אוף בתום השנה, לצורך חישוב הוצאות הרכב שניתן לנכותן ובכדי שהמספר יהווה בסיס לחישוב הוצאות הרכב המותרות בניכוי בשנה הבאה.

18. התחייבויות תלויות

נישומים המדווחים על בסיס צבירה יכולים לנכות מההכנסה סכומי התחייבויות תלויות, קרי – חובות שטרם הפכו לסופיים, בתנאי שיתקיימו לגביהם מבחני הפסיקה, לרבות כי קרוב לוודאי כי החוב יתגבש סופית, כי ניתן להעריך את החוב כספית וכי מדובר בחוב חיצוני.

19. חובות אבודים והנחות

על הנישומים המדווחים על בסיס הצבירה לנכות את החובות האמורים בחישוב הכנסתם החייבת, ואף לדרוש החזר מס העסקאות ששולם לרשויות מע"מ בגין חובות אלה. בנוסף, ראוי כי הנחות (אמיתיות) שמשקלות כיום יינתנו לפני תום השנה בכדי לנכותן מההכנסה.

20. שינויים צפויים – בעקבות הצעת חוק המדיניות הכלכלית לשנת 2005

בהתאם להצעת חוק התוכנית הכלכלית לשנת הכספים 2005, צפויים השינויים העיקריים להלן:
 יבוטל הפטור ממס לפיצויי פרישה החל מיום 1/1/05. הביטול חל על מרכיב הפיצויים הנצברים החל מיום 1/1/05 ואינו תלוי במועד פרישת העובד. כלומר, גם עובדים שיפרשו מעבודתם בשנת 2005 ובשנים העוקבות יזכו לפטור ממס על מרכיב הפיצויים בגין שנות עבודתם עד לשנת 2004.
 תוקטן ההטבה להפקדות בקרנות השתלמות.

יבוטל הפטור ממס על רווחים והכנסות מהימורים ומפרסים העומד כיום על סך של 70,000 ₪, כך שכל זכייה תחויב ב- 25% החל מהשקל הראשון.

תבוטל נקודת הזיכוי ממס לבן הזוג שכלכלת בן זוגו עליו.

יוקטן שיעור השתתפות המעסיקים בדמי הביטוח הלאומי בגין עובדיהם.

תוגדל חבות המעסיקים בקשר לגמלאות עובדיהם בגין תאונות עבודה.

סיכום

.21

מסקירתנו החלקית והכללית לעיל, עולה כי קיימת חשיבות הן לעצמאיים, הן לתאגידיים והן לשכירים לבחון נקיטת צעדים מסוימים לקראת תום שנת המס, וזאת בכדי להביא לחבות מס מינימלית.

בכל מקרה, יש לקבל ייעוץ מקצועי פרטני בטרם נקיטה בהליכים כאמור.